

มณฑิชา เหลาคุม 2554: ปัจจยัที่มียผลต่อความสำเร็จในการเลี้ยงปลาในนาข้าวอินทรีย์
จังหวัดสุรินทร์ ปริญญาวิตยาศาสตรมหาบัณฑิต (การใช้ที่ดินและการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน) สาขาการใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
อย่างยั่งยืน โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก:
ศาสตราจารย์โสภณ ทองปาน, Ph.D. 101 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ
ของการเลี้ยงปลาในนาข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเลี้ยงปลาในนาข้าวอินทรีย์ ภายใต้
แนวเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดสุรินทร์ ปี พ.ศ. 2549 จำนวน 200 ราย การศึกษาทำโดยการเก็บรวบรวม
ข้อมูลในช่วงเดือนตุลาคม ปี พ.ศ. 2552 ด้วยการสำรวจ การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ และ
การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่ทำการสัมภาษณ์มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ยครอบครัวละ 19 ไร่
มีรายได้จากภาคเกษตรเฉลี่ย 44,532 บาทต่ออะไร ส่วนความสำเร็จในการเลี้ยงปลาในนาข้าว หมายถึง
เกษตรกรดำเนินการเลี้ยงปลาในนาข้าวต่อหลังจากกิจกรรมการเลี้ยงปลาในนาข้าวอินทรีย์ของ
กรมประมงสิ้นสุดลง ซึ่งผลการศึกษาพบว่ามีเกษตรกรที่ดำเนินการเลี้ยงปลาในนาข้าวต่อจำนวน
138 ราย จากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 200 ราย ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการเลี้ยงปลา
ในนาข้าว มี 3 ปัจจัย ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาในนาข้าว ประสบการณ์ในการเลี้ยง
ปลาในนาข้าว และภัยธรรมชาติจากภาวะน้ำท่วมและฝนแล้ง ซึ่งปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้การดำเนิน
โครงการฯ ที่สนับสนุนโดยกรมประมง ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม จำนวนเกษตรกร
ที่สนใจเลี้ยงปลาในนาข้าวต่อมีมากกว่าร้อยละ 50 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเลี้ยงปลาในนาข้าวอินทรีย์
ของเกษตรกรในจังหวัดสุรินทร์มีผลดีและมีโอกาสที่จะพัฒนาและถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชนในท้องถิ่น
ต่อไป

สำหรับข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้คือ ก่อนการส่งเสริมการเลี้ยงปลาในนาข้าวควรจะต้อง
มีการอบรมเกษตรกรให้มีความรู้และความเข้าใจในเรื่องการเลี้ยงปลาในนาข้าว รวมถึงต้องเลือกพื้นที่
ที่ไม่มีความเสี่ยงต่อภาวะน้ำท่วม